

"10 YIL SONRA DÜĞME
DİKECEK İNSAN OLMAYACAK.
ELİ İĞNE TUTAN GENÇ YOK,
BİZ SON TERZİLERİZ."

ÜRETİMDE ARA ELEMAN KRİZİ

Sanayiciler makine operatörü ve kaynakçı, müteahhitler sıvacı ve boyacı, turizmci garson, terziler ve marangozlar çırak bulamıyor. Yeni neslin ücret ve çalışma saatleri nedeniyle yanaşmadığı bu meslekler, üretimi tehdit eder hale geldi. İşverenler ise nitelikli eleman bulunamadığından düşük kapasiteyle çalıştıklarını söylüyorlar.

Gamze BAL

TÜRKİYE'de bir yandan yaklaşık 3 milyon kişi işsizken, diğer yandan nitelikli personel ve ara eleman bulunamaması üretimi tehdit eder hale geldi. Gençlerin gerek maaşları gerek çalışma saatleri nedeniyle tercih etmediği birçok iş kolunda, şirketler yana yakıla nitelikli eleman arıyor ama bulamıyor. Bu durum imalat **sanayisinde** inşaat ve turizmde, terzilikten marangozluğa hatta marketlerin kasap, şarküteriler, manav gibi uzmanlık isteyen bölümlerine kadar hemen her alanda yaşanıyor. Sektör temsilcileri bu durumu "Ne fabrikada ne de tarlada çalışacak kişi buluyoruz" sözleriyle ifade ediyor.

Hürriyet'e konuşan **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan**'a göre, **sanayide** nitelikli eleman bulamama sorunu üretimde kapasite artışlarının sağlanamamasına, termin sürelerinde belirsizliğe dolayısıyla Türkiye'nin uluslararası rekabet üstünlüğüne engel olmaya başladı. Türkiye Perakendeciler Federasyonu (TFP) Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Faruk Güzelider de, nitelikli eleman bulamadıkları için yüzde 20 eksik kapasite ile çalıştıklarını söyledi.

SANAYİ İLK SIRADA

Erdal Bahçivan, "İstanbul'da, eleman temini

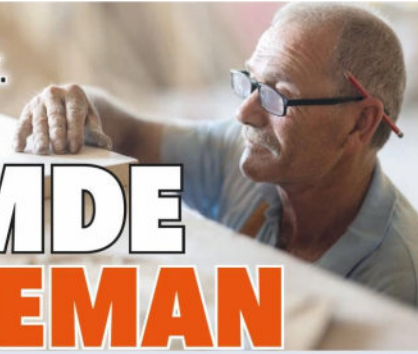
sorunu yaşayan sektörler içinde imalatın payı yüzde 43.2. Bu da **sanayinin** tüm sektörlerinde nitelikli işgücü ihtiyacı olduğunu ortaya koyuyor" dedi.

Bahçivan'ın verdiği bilgilere göre, ülke genelinde nitelikli işçi bulunamayan alanların başında tesis ve makine operatörleri ile montajcılar meslek grubu geliyor. Bu meslek grubu, imalat **sanayi** içinde yüzde 31.3 ile nitelikli eleman bulmada en çok güçlük çekilen alan. Bir diğer sorunu alanın ise 'kaynakçılık' olduğunu kaydeden Bahçivan, "**Sanayide** nitelikli eleman bulamama sorununun; üretimde kapasite artışlarının sağlanamaması, termin sürelerindeki belirsizlik ve ülkemizin uluslararası rekabet üstünlüğü ve gelişmişlik seviyesinin önünde engel oluşturduğunu söyleyebiliriz" diye konuştu.

'BİZ SON TERZİLERİZ'

İstanbul Terziler Odası Başkanı Turan Aydoğdu da terzilik mesleğinin sürekliliğinden endişeli. Aydoğdu sorunu şu sözlerle dikkat çekti: "En genç terzi 50 yaşında. 30-40 yaşında olanlar da var ama onlar konfeksiyondan gelen arkadaşlarımız, sadece tadilat yapıyorlar. Çekirdekten yetişen, eli iğne tutan genç yok. 10 yıl sonra düğme dikecek terzi bulunamayacak. Biz son terzi nesiliz."

"Stajyer olarak gelen öğrenciler var mesela, iğneye

iplik takmayı bilmiyorlar" diyor Aydoğdu, "Zorunlu bir geliş olmaları, terzilik yapmak istemiyorlar. Masa başı bir işte çalışmak istiyorlar" dedi.

TÜROB: TURİZM ZORDA KALABİLİR'

Türkiye Otellerci Birliği (TÜROB) Başkanı Müberra Eresin ise, "Turizm sektörü kalifiye çalışan bulabilme konusunda en fazla sıkıntı yaşayan sektörlerin başında geliyor" sözleriyle nitelikli çalışan sorununa dikkat çekti. Turizmde 1.4 milyon kişinin istihdam edildiği, bunun 518 bininin konaklama sektöründe olduğu bilgisini veren Eresin, bu yıl sayının yüzde 10 civarında artmasını bekladıklarını aktardı.

"Özel istihdam büroları turizm sektörüne hizmet vermiyor, daha çok **sanayi** için kurulmuş gibiler. O nedenle özel istihdam bürolarından da maalesef geçici çalışan edinmeyen sektör, sezonda zor durumda kalabilir" diyor Eresin, "Yurtdışından çalışan getirmek isteyenler de izin almakta zorlanıyor. Turizm sektörüne de hizmet veren özel istihdam bürolarının artması lazım" diye konuştu.

'ÇIRAK PARASI YETMİYOR'

İSTANBUL, Ayakkabıcılar Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanı Mehmet Karaman, özellikle sayacılar denilen, ayakkabının üst deri kısmını yapan ara elemanların bulunamadığını söyledi. "Sektörde su an yetiştirilmek üzere eleman hiç yok, sıfır. Mesleki eğitim okullarından çıkan öğrenciler de mezuniyetten sonra değişik sektörlerle gidiyor" diyor Karaman, "Meslekte acemi birinin kalifiye eleman haline gelmesi belli bir süre alıyor, o sürece de tahammülü yok insanların. Ücretler sıkıntı oluyor. Çırak parasıyla geçinmiyor insanlar. Asgari ücrete yapılacak daha kolay işler tercih ediliyor."

TİM BAŞKANI: KONTENJANLAR DÜŞÜRÜLMELİ

TÜRKİYE İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe, üniversite sayılarının çoğunluğunun ara eleman temininde zorluk yarattığını dikkat çekti. "200'ü aşkın üniversitede yaklaşık 7 milyon öğrencimiz okuyor. Bu çocuklarımız üniversite bitirme meselesinde, Sektörler İse gençleri arıyor" diyor Gültepe, şu önerilerde bulundu: "Eğitim sistemimizin yeniden ele alınması, meslek liseleri ve teknik okulların sayısı artırılarak üniversite kontenjanlarının düşürülmesi, puanların, başarı sıralamalarının yukarı çekilmesi gerektiğini düşünüyorum. Gençleri hep birlikte mesleki okullara yönlendirecek uygulamalar geliştirmeliyiz. Bu kapsamda herkes elini taşın altına koyup, radikal kararlar almalı."

MESLEK LİSELİLERİN İSTİHDAM ORANI % 10'UN ALTINDA

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, 5 yıldır yürüttükleri **İSO Mesleki Eğitim İşbirliği Projesi (MEİP)** ile İstanbul'da 45 meslek lisesindeki öğrencilere ulaştıklarını, bu öğrencilere

rin **sanayide** 'aranan eleman' olarak mezun olmasını sağladıklarını anlattı. "Türkiye genelinde birçok alanda meslek lisesi mezunlarının alanında istihdam oranları yüzde 10'un altın-

dayken **İSO MEİP** okullarında bu oran bu yıl yüzde 40'ı aştı" diyor Bahçivan, "Bu da bize mesleki eğitim yolculuğumuzda hedefe giderken doğru yolda ilerlediğimizi gösteriyor" dedi.

2009 Tedbirlere etkisiyle ki

● ABD'de 2007'de başlayan ve dünyaya yayılan krizin Türkiye'deki etkileri, 2009'da daha derinden hissedildi. Hükümet'in art arda açıkladığı, özel sektörün kampanyalarla katıldığı tedbir ve reaksiyonlara rağmen ekonomide küçülme yaşandı.

1 Ocak

Yeni Türk Lirası'ndaki (YTL) 'yeni' ibaresi kaldırıldı. YTL'lerin 2009 sonuna kadar yürürlükte kalmasına karar verildi.

22 Ocak

Ulusal Süt Konseyi kuruldu.

17 Şubat

Türkiye'nin Kyoto Protokolü'ne Katılmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

10 Mart

Ruble ve riyalle ticaretin önü açıldı.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda yapılan değişiklik, bankalar ve bakanlıkça uygun görülecek diğer kuruluşlara, yaptıkları işlemlerde konvertibl dövizleri belirleme yetkisi tanıdı.

10 Mart

Yüksek Hızlı Tren'in (YHT) ilk seferi Ankara-Eskişehir hattında yapıldı.

29 Mart

Yerel seçim sonuçlarına göre AK Parti yüzde 40.1 oylarıyla birinci parti oldu. İkinci parti konumundaki CHP yüzde 28.1 oyları aldı.

5 Nisan

ABD Başkanı Barack Obama, Türkiye ziyareti kapsamında TBMM'de konuşma yaptı.

21 Nisan

1 Mayıs, 'Emek ve Dayanışma Günü' adıyla resmi tatil oldu.

23 Nisan

Muhtar Kent, Coca Cola Company CEO'su oldu.

29 Ocak

Erdoğan'dan 'one minute' çıkışı

Dünya Ekonomik Forumu'nun 'Gazze: Ortadoğu Barış Modeli' başlıklı oturumunda Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın sözleri uluslararası kamuoyunda geniş yankı buldu. Siyasi tarihe 'one minute' çıkışı ile geçen oturumdaki konuşmasında Erdoğan, Gazze operasyonlarını haklı göstermeye çalışan İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres'e tepki göstererek, "Sayın Peres benden yaşlısın. Sesin çok yüksek çıkıyor. Biliyorum ki sesinin bu kadar çok yüksek çıkması bir suçluluk psikolojisinin gereğidir... Öldürmeye gelince, siz öldürmeyi çok iyi bilirsiniz. Plajlardaki çocukları nasıl öldürdüğünüzü, nasıl vurduğunuzun çok iyi biliyorum. Şu zulme alkış tutanları da ayrıca kınıyorum. Çünkü bu çocukları öldürenleri, bu insanları öldürenleri kalkanı da alkışlamak, öyle zannediyorum ki o da ayrı bir insanlık suçudur..." şeklindeki sözlerinin ardından bir daha Dünya Ekonomik Forumu'na katılmayacağını açıkladı.

13 Mart

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, ekonomide 4. tedbir paketini açıkladı. Pakete göre Eximbank'ın sermayesi 500 milyon lira artırılabilecek. Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu yüzde 5 düşürülecek. Bütçeden KOSGEB için öngörülen ödeneye 75 milyon lira ilave yapılacak. İhracatçının rekabet gücünün yükseltilmesi amacıyla Destekleme Fiyat İstikrar Fonu'na ayrılan para artırılabilecek. Yeni konutların satışından alınan yüzde 18'lik KDV, üç ay süreyle yüzde 8'e indirilecek. Otomotiv firmalarının elindeki mevcut araçlardan alınan ÖTV oranı 3 ay süreyle düşürülecek. Beyaz eşya ve elektronik eşyada uygulanan ÖTV'nin oranı 3 ay süreyle indirilecek.

22 Mart

Dünya Su Forumu, İstanbul'da gerçekleşti. 30 bin katılımcıya evsahipliği yapan İstanbul'da otel fiyatları tavan yaptı.

EKONOMİK GÖSTERGELER

Enflasyon artışı trendini sürdürdü

Türkiye'de enflasyon rakamı artış trendini sürdürdü. Enflasyon rakamı ÜFE'de yüzde 5.93 artarken, TÜFE'de yüzde 6.53 düzeyinde yükseliş gösterdi.

İhracat rakamları düştü

Dünyada durgunluğun yaşandığı yılda ihracat yüzde 22.6 azalışla 102.2 milyar dolar olarak gerçekleşti. İthalat 2009'da yüzde 30.3 azalışla 140.8 milyar dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret açığı ise yüzde 44.8 düşüşle 38 milyar 611 milyon dolara geriledi. 2009'un tamamında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 65.4'ten yüzde 72.6'ya çıktı.

Ekonomide küçülme yılı oldu

Türkiye ekonomisi, yedi yıl büyüme yaşadıkdan sonra küresel ve iç piyasada yaşananlar neticesinde yüzde 4.7 oranında azaldı. Borç stokunun milli gelire oranı ise 2008'deki yüzde 39.5 seviyesinden, 2009'da yüzde 47.3'e yükseldi.

Türkiye'nin kriz karnesi

2008 krizinin iş yaşamına olan etkilerini rakamsal olarak, bir yıl sonra 2009'da açıklanan ISO 500 Büyük Araştırması'nda görmek mümkün oldu. Türkiye sanayi üretimi ekonomide yaşanan iyileşmeyle birlikte 2002-2008 yılları arasında yüzde 55.3 artmıştı. Yeni revize milli gelir verileri ile aynı dönemde yaratılan toplam katma değer ise yüzde 60.6 oranında büyümüştü. 2009'da açıklanan ISO 500 verilerine göre üretimden satışlarda cari fiyatlarla yüzde 13.1 oranında bir gerileme

sözkonusu oldu. Buna karşın döviz kurundaki artış ise karlılıkları olumlu etkiledi, dönem zararı yüzde 37.1 oranında azaldı. Kar eden kuruluş sayısı da bir önceki yıla göre 60 artış ile 412'ye yükseldi. Sanayi malları ihracatı 2002'de 33.7 milyar dolar iken 2008'de 125 milyar dolara çıktı. Açıklanan tedbir paketleri krizin faturasının ağırlaşmasına engel oluştururken, yapısal sorunların giderilmesine duyulan ihtiyaç da belirginleşiyordu. İmalat sanayisinin milli gelir içindeki payı 2008'de yüzde 16.3'e düşmüştü.

rağmen global krizin içülme kaçınılmaz oldu

● 2008'de üretimden satışlarda gerileme yaşayan **İstanbul Sanayi Odası'nın** açıkladığı **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun** karlarında ise kur artışı kaynaklı yükseliş gözlemlendi. ÖTV ve KDV indirimleri sanayi üretimine pozitif etki yarattı.

2 Mayıs

Özelleştirme Yüksek Kurulu, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş'nin, Meram Elektrik Dağıtım A.Ş'deki yüzde 100 oranındaki hissesinin, 440 milyon dolar bedelle en yüksek teklifi veren Alsim Alarko Sanayi Tesisleri ve Ticaret A.Ş'ye satılmasına karar verdi.

22 Mayıs

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) önderliğinde TESK, Hak-İş, Türk-İş, Kamu-Sen, TİM, TÜSİAD ve MÜSİAD, ortak bir kampanya başlattı. Kampanyaya, "Kriz varsa, çare de var" adı verildi.

4 Haziran

Hükümet, yeni yatırımları teşvik etmek, istihdamı artırmak ve KOBİ'lere kredi desteği için 4 milyar liralık yeni paket açıkladı. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, yeni teşvik sisteminin 81 ilin 4 bölgeye ayrılacağını, 12 sektördeki yatırımların destekleneceğini, 500 bin kişiye istihdam sağlanacağını, KOBİ'ler için 10 milyar liralık kaynak yaratılacağını bildirdi.

13 Temmuz

Nabucco Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nde hükümetler arası anlaşma imzalandı.

19 Temmuz

Kapalı mekanlarda sigara içimini yasaklayan uygulama başladı.

30 Temmuz

İhalesi geçen yıl yapılan 3G hizmete sokuldu.

30 Temmuz

Konya Şeker A.Ş. holdingleşme sürecini tamamlayarak, Anadolu Birlik Holding ismini aldı.

14 Ağustos

Sabancı Holding, Toyotasa'daki yüzde 64.99 oranındaki hissesini satışa çıkardı.

23 Ağustos

Hyundai i20 modelinin üretim yeri olarak Türkiye'deki fabrikasını seçti.

11 Eylül

Rekabet Kurulu, Toyotasa Toyota Sabancı Pazarlama ve Satış A.Ş'nin sermayesinin yüzde 65'ini temsil eden hisselerinin ALJ Lubnatsi Pazarlama ve Satış A.Ş., ALJ Turkey Company Limited ve Chelder Europe Limited'e devrine izin verdi.

1 Ekim

Bankaların ortak ATM kullanımının önünü açan uygulama başlatıldı.

2 Ekim

İstanbul'un finans merkezi yapılma hedefine ilişkin start verildi. Proje için strateji belgesi ve eylem planı imzalandı.

6 Ekim

IMF-Dünya Bankası yıllık toplantısı İstanbul'da gerçekleşti. Toplantıda 186 ülkenin temsilcileri hazır bulundu.

OTORİTELERİ SARSILDI

IMF de, Dünya Bankası da Türkiye'nin olduğu kadar gelişmekte olan çok sayıda ülkenin vatandaşlarının yakından aşına olduğu uluslararası iki kuruluş oldu yıllarca. Türkiye'de 90'lı yıllardaki temsilcileri vasıtası ile IMF daha çok göz önünde bulundu. Kalkınma stratejisi, ekonomiyeye yönelik planlama oluşturma konularında şöhretli her iki kurumun karızması deyim yerinde ise 2008'den itibaren çizilmeye, otoriteleri tartışılmaya başlandı. 1929'dan sonraki en büyük küresel kriz olarak kabul edilen 2008'de yaşananları önceden tahmin edememeleri

en büyük hataları olmuştur.

Yanı sıra uzmanlara göre zaten 2001'den bu yana başlattıkları finansal mimari oluşturma çabalarından dişe dokunur bir sonuç ve başarı hikayesi de çıkmamıştı. Pekçok ülkede sorgulanan IMF'ye yönelik Türkiye, politikasını değiştiren bakiş açısına 2008'de ulaştı.

G-20 ağırlık kazandı

2007 ortalarında ABD'de başlayan, 2008'de küresel bir hal alan mortgage krizinde dünya ekonomileri tam bir sınavdan geçmişti. Yaşananlar üzerinden yapılan değerlendirmelerde, G-8 ülkelerinin geliştirilmesi görüşü ağırlık kazanmıştı. İçinde Türkiye'nin de bulunduğu G-20 ülkelerinin daha çok öne çıkarılması fikri, İstanbul'daki toplantının ana gündem maddelerinden oldu. Krizlere karşı ülkeler arasında işleyecek bir erken uyarı sistemi, toplantılarda görüşme konusu oldu.

3 Aralık

İstanbul Ticaret Borsası'nın 52 yıldır aralıksız başkanlığını yürüten Nejat Basmacı görevinden istifa etti.

PENGUEN GIDA

Entegre ve teknolojik yatırım ile üretim maliyetini düşürdü

Bulgaristan'ın Kırcaali kentinin Yiğitler Köyü'nde 1932 yılında doğan Mümin Gençoğlu 1951'de "Göç Anlaşması" çerçevesinde ailesi ile Türkiye'ye geldi. Gençoğlu, gençlik yıllarında ekmeğini kazanmak için Uludağ yollarına parke döşemesinden, pazarcılığa kadar her türlü işte çalıştı. Devlet Su İşleri'nde bir süre çalıştıktan sonra İnegöl Sanayi ve Ticaret Odası'na (TSO) memur olarak girdi. Gençoğlu, İnegöl TSO'da önce kâtipliğe sonra genel sekreterliğe terfi etti. İşe girenken düşündüğü ihtimal de gerçekleşti. Mümin Bey, o günlerde İnegöl TSO Başkanı olan Ali Osman Sönmez ile 1961 yılında tütün işlemek ve alım satım yapmak üzere ortak olarak bir şirket kurdu. Mısır'ı ihracat yapmayı da başaran iki ortak, 1968'de yollarını ayırdı.

Mümin Bey oğulları Orhan Ümit ve Turhan Gençoğlu ile birlikte 80'li yıllarda sanayi sektörüne girmeye niyetlendi. Ticaret ona vergi rekortmenliği de getiriyordu ama insanlara iş kapısı açan bir sanayi tesisi kurmak onun yıllar önceden beri hayaliydi. Aile,

faaliyet gösterilecek işkolunu daha belirlemeden sanayi bölgesinde 13 bin metrekare kapalı alanlı bir fabrika binası inşa ettirdi. Mümin Bey'in gönlü tektiklediydi ama oğulları Orhan ve Turhan, bu sektörün sorunlar yaşayacağını düşündükleri için iplik ve kumaş fabrikası kurmak istemedi. Oğulları, hesap kitap yaptıktan sonra dondurulmuş gıda üretimine girmeye karar verdi. Orhan Gençoğlu kararlarının gerekçesini şöyle açıklıyordu: "Uzun seneler devam eden bir tüketim eğilimi var. Dondurulmuş gıda ürünleri senelerinde de artış trendi içinde olacak."

Penguen Gıda şirketi 1989'da kuruldu, üretim 1990'da başladı. 1991'de konserve fabrikası faaliyete geçirildi. Önce ihracata çalışan Penguen Gıda, kurlardaki belirsizlik nedeniyle 1996'da iç piyasaya da yöneldi. Üretimde Avrupa Birliği'nin kalite standartları dikkate alındığı için ihracat yeme kazandı. 2009 yılında konserve fabrikası bünyesinde makineci tarım uygulamaları başlatıldı ve bezelye hasadında ürünü toplamasından işlemesine kadar olan süre 48 saatten 2 saate indirildi.

Dünyadaki önemli olaylar ve gelişmeler

Yaşanan küresel kriz için en gelişmiş ülkelerin ekonomi yönetimleri, en süratli tedbir paketlerini art arda piyasaya sürdü. Maksat, kriz ateşinin söndürülmesi en azından yaygınlaşmasının önüne geçilmesiydi. Finans devlerinin girdiği darboğaz, ekonomilere getirdiği yüklerin yanı sıra sosyal sorunları da doruğa taşıdı. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 2009 yılında dünyada 51 milyon kişinin kriz kaynaklı olarak işlerini kaybedeceğine dikkat çekti. Yaşanan ekonomik durgunların aşılabilmesi için ülkelerin toplamda 1 trilyon dolarlık harcama tutarının ortaya konduğunu ifade edildi. ABD'nin en büyük 500 şirketinin gelir, kâr, aktif ve öz sermayelerinin açıklandığı Fortune 500 listesinde 55

yıllık tarihinde kârlarda en büyük düşüşün yaşandığı bildirildi. AB Komisyonu, borçlanmakta zorlanan bankalara sağlanan hazine garantileri dahil, 27 AB üyesinde küresel mali krize karşı alınan tedbirlerin, 3 trilyon Euro'ya ulaştığını duyurdu. Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) ile Çin, Japonya ve Güney Kore'nin maliye bakanları, toplam sermayesi 120 milyar doları bulan bölgesel döviz rezervi havuzunun bu yılın sonuna kadar oluşturulmasını kararlaştırdı. Dünya Bankası domuz grip'i üzerinde yaptığı incelemede, dünya grip faturasının 3 trilyon doları bulabileceğini hesapladı. Hindistan'da Tata Motors tarafından kurulan, dünyanın en ucuz otomobili Nano, sadece 16 günde 203 bin sipariş aldı.

2024 daha verimli olsun Türkiye ekonomisi daha büyüsün

CELAL TOPRAK

Genel Yayın Yönetmeni

Geçen sayıda “patronlar ekonomiyi bu dergiden takip ediyor” demiştim. Bu bir araştırmaya dayanıyordu. Mahkeme Sohbetleri’ne bu defa bu araştırmayı yapan kuruluşun Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Güler’i davet ettik. Araştırmanın ayrıntılarını paylaştı. Yaz İşleri Müdürümüz Hüsne Pamuk da Mahkeme Sohbetleri yazısında bu ayrıntıyı sizlerle paylaştı.

Evet adı gibi iş dünyasının nabzını tutmaya, yol gösterici bilgileri paylaşmayı hedefleyen bir dergi yapmaya çalışıyoruz.

2023’te bunu başardık... Veriler bunu gösteriyor. İnşallah 2024 de başarılı geçer... Bu vesile ile çok güzel bir yıl diliyorum tüm okurlarımıza ve destekleri için çok ama çok teşekkür ediyorum.

Gelelim bilgilendirme meselesine... Türkiye’nin en vizyoner isimlerinden Murat Yalçıntaş savunma sanayindeki başarı hikâyesini anlattı. Heyecan verici bilgiler var.

Bir başka başarı hikâyesi voleybolda yaşanıyor. Filenin Sultanları’nın başarısının bir tesadüf olmadığını bütün ayrıntıları ile Hüsne Pamuk aktarıyor.

Ocak ayı sonunda çok önemli bir etkinlik yapılıyor. Dünya mobilya için İstanbul’a geliyor. Sektörün başkanı Ahmet Güleç neden mobilya fuarında olunması gerektiğini anlatıyor.

Ve ekonomideki yeni güç Türk Dünyası ile ilgili analiz yazısını Rumeysa Kocaman Alp topladı. Türk Dünyası’nda iş yapacak patronlar için çok önemli bilgiler yer alıyor yazıda. Eline sağlık Rumeysa...

COP28’de ses getiren etkinliklere imza atan, iş dünyasının güçlü kadınlarından **Sultan Tepe** geleceğe ışık tutacak çalışmaları ilk defa sizlerle paylaşıyor.

“Tarım Varsa Hayat Var” çalışmalarına imza atan Güvenilir Ürün Platformu’nun başarılı genel sekreteri Elif Attepe fındık ve tohum ikilisini masaya yatırıyor yazısında.

Talip Bayram yine çok önemli bir lezzet durağını sizlerin ayağına getiriyor.

Sektörün en ayrıntılı değerlendirmesini Garanti Bankası Genel Müdürü Recep Baştuğ’un ağzından yine derginizde bulacaksınız.

Son olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da kadın hareketine ayrıntılı yer vermeye devam edeceğiz. Bu amaçla yine kadınların desteği ile çok güzel bir kadın girişimciliği dosyası ortaya konuldu. Gördük ki bu konuda alınacak çok mesafe var. Ve herkesin yapması gereken çok iş var.

2024 daha verimli olsun, Türkiye ekonomisi daha büyüsün dileklerimizle...

KOBİ'LER OLMADAN NET SIFIRA ULAŞAMAYIZ

Bu yıl başkanlığını Birleşik Arap Emirlikleri'nin yürüttüğü 28. Taraflar Konferansı (COP28) tamamlandı. Taraflar küresel yenilenebilir enerji kapasitesinin 2030 itibarıyla üç katına ve enerji verimliliğindeki ilerleme hızının iki katına çıkarılması hedeflerini kabul ederken, iklim müzakerelerinin yaklaşık 30 yıllık tarihinde ilk kez "fosil yakıtlara" referans verilen metinde, sıcaklık artışını sınırlandırmak için "fosil yakıtlardan uzaklaşma" çağrısı yer aldı.

2 8. Taraflar Konferansı (COP28), 30 Kasım-12 Aralık 2023 tarihleri arasında Dubai'de düzenlendi. Toplantının odak noktası Kuzey ve Güney ülkeler arasında dayanışma ve enerji dönüşümü olurken, öne çıkan diğer konular ise şunlar oldu; daha kapsayıcı ve erişilebilir bir konferans oluşturmak, hedefleri yükseltmek için azaltma çözümlerini desteklemek, adaptasyon için küresel hedef koşullarına ve adaptasyon finansmanına ilerlemeye odaklanmak, COP27'de oluşturulan kayıp-zarar fonunun operasyonel hale getirilmesini ilerletmek ve iklim finansına daha adil bir erişim sağlamak.

ISO COP28'E TAM KADRO KATILDI

Istanbul Sanayi Odası (ISO), Dubai'de düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 28. Taraflar Konferansı'na (COP28) katıldı.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda Türkiye Pavilyonu'nda düzenlenen COP28 yan etkinlikleri kapsamında 4 Aralık 2023'teki "Sürdürülebilir Üretim Çağında Yeşil Dönüşüm ve KOBİ'ler" panelinin açılış konuşmasını **ISO** Yönetim Kurulu Sayman Üyesi ve Sürdürülebilirlik Platformu Başkanı **Sultan Tepe** gerçekleştirdi.

Panelin konuşmacıları arasında OECD Girişimcilik, KOBİ'ler, Bölgeler ve Şehirler Merkezi Direktörü Lamia Kamal-Chaoui, CDP Etki Sorumlu Yöneticisi Nicolette Bartlett, Ereks-Blue Matters Yönetim Kurulu Üyesi ve Rematters-Tekstil Geri Dönüşüm Çözümleri CEO'su Romain Narcy ve Episome Biotech Kurucusu ve CEO'su Dr. Murat Balaban yer aldı.

Sultan Tepe, iklim değişikliğinin toplumu ve ekonomileri etkileyen en önemli küresel sorunlardan biri olduğunu belirterek, “İklim değişikliğiyle mücadelede öncelikli strateji, artan küresel ortalama sıcaklığın nedenlerinden olan sera gazı emisyonlarının azaltılması olmalıdır. Bunu başarmanın yolu da tüm sektörleri yeşil dönüşümün itici güçleri olan yeni teknolojilerle ve inovatif iş modelleriyle dönüştürmekten geçer. Yeşil ekonomiye geçiş, yalnızca iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmakla kalmayıp; yenilikçiliği, istihdam artışını ve uzun vadeli ekonomik sürdürülebilirliği de teşvik edecektir. Yeşil dönüşümün başarılı olabilmesi için bu sürecin kapsayıcı olması ve kimsenin geride bırakılmaması önem taşıyor” ifadelerini kullandı.

ÇALIŞMALAR ALTI TEMA ÜZERİNE YOĞUNLAŞTIRILDI

Küresel ekonomide çoğunluğu oluşturan KOBİ'lerin yeşil dönüşümde kilit bir rol oynayacağını altını çizen Tepe, “Ancak KOBİ'ler, sahip oldukları önemli role rağmen yeşil dönüşüm

sürecine aktif katılımlarını engelleyen birtakım zorluklarla karşı karşıyalar. Bu zorlukların başında finansa, bilgiye ve teknolojiye erişimin kısıtlı olması karşımıza çıkıyor. Yeşil ekonomiye geçişte bu engellerin tespit edilmesi ve KOBİ'lerin çevre dostu girişimlerinin desteklenmesi büyük önem taşıyor. Bu perspektifle, İSO olarak 'sürdürülebilir üretim' yaklaşımını benimsedik ve 'İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir Sanayi', 'Döngüsel Ekonomi', 'Sanayinin Dayanıklılığı', 'İşin Geleceği', 'Güvenli Çalışma Ortamı' ve 'Sürdürülebilir Finans' olmak üzere altı ana tema üzerinde çalışmalarımızı yoğunlaştırdık. Bu kapsamda 10 farklı sektöre yönelik sürdürülebilir yol haritaları hazırladık ayrıca söz konusu alanlarda bilinçlendirme çalışmaları ve eğitimler düzenliyoruz. Ek olarak paydaşlarımızla iş birliğini geliştirmek amacıyla İSO Sürdürülebilirlik Platformu'nu kurduk” dedi.

Yeşil dönüşüm sürecinde KOBİ'lerin önemi ve KOBİ'leri desteklemek için yapılması gerekenlerin ele alındığı panelde “KOBİ'ler olmadan net sifıra ulaşamayız” ana söylemi ön plana çıktı.

COP28 kapsamında farklı kurumlar ile görüşmeler de gerçekleştiren Tepe, OECD Girişimcilik, KOBİ'ler, Bölgeler ve Şehirler Merkezi Direktörü Lamia Kamal-Chaoui ile bir araya geldi. Toplantıda KOBİ'lerin yeşil dönüşümdeki önemi çerçevesinde KOBİ'leri desteklemek için OECD ve İSO arasındaki olası iş birlikleri ele alındı.

Sağlık Endüstrisinde Kalite Eğitim Programı Gerçekleştirildi

İstanbul Sanayi Odası 31. Grup İlaç, Tıbbi Cihaz ve Araç-Gereç Sanayii Meslek Komitesi tarafından sektöre yönelik Sağlıkta Kalite Mini MBA programı düzenlendi. 7 modül 48 saatten oluşan Temel Kalite Eğitim Programı ve uzmanlık alanlarına göre de 6 modül ve 12 saatten oluşan Tıbbi Cihaz Eğitim Programı ve İlaç Sanayi Eğitim Programları ile sağlık sektörünün ihtiyaç duyduğu personele genel uygulama ve gelişmelerin aktarılmasıyla farkındalık kazanılmasının sağlanması amaçlandı. Söz konusu eğitim programı kapsamında katılımcılara sağlıkta iş yönetimi, sektörle ilgili güncel kavramlar, standartların ve tekniklerin iş dünyasına nasıl uygulandığı konuları ile ilgili bilgi aktarılarak "Yönetim Profesyonelleri" yetiştirilmesi hedeflendi. Program öncesi ve sonrası yapılan testler ile eğitimin, katılımcılara etkileri tespit edildi. Sektör deneyimlerinin de paylaşıldığı program, katılımcıların yapmış olduğu projeler ile tamamlandı.

2023 değerlendirilmeleri, 2024 öngörülerini

İTO Başkanı Avdagiç: "Faizler yüksek kalacak, farklı enstrümanla destek gerekli"

İTO Başkanı Avdagiç, "2024 yılında bir yandan enflasyonla mücadele ederken bir yandan da üretimin, istihdamın ve ihracatın önceliklendirildiği politikaların bir denge içinde götürülmesini önemsiyor ve gerekli buluyoruz." dedi.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı **Şekib Avdagiç**, 2023 değerlendirmeleri ve 2024 öngörülerine ilişkin yaptığı açıklamada, Türkiye ekonomisinin büyüklüğü dolar cinsinden yıllıklandırılmış veriyle 1 trilyon 76 milyar dolar olarak hesaplanırken, kişi başına gelirin de 12 bin 449 dolar olarak tahmin edildiğini söyledi.

Üçüncü çeyrekte kaydedilen yüzde 6'ya yakın büyümenin benzer ülkelerle kıyaslandığında önemli bir

artışa ve potansiyele işaret ettiğine dikkati çeken Avdagiç, "Tüketimin büyümeye katkısında ortaya çıkan belirgin yavaşlamayı ise yeni programın hedefleriyle uyumun ve ekonomide dengelenmenin işareti olarak yorumluyoruz. Sanayinin yeniden pozitif katkıya dönmesi ile yatırımların büyümeye katkısının yeniden artış göstermesi de olumlu gelişme olarak öne çıkıyor." diye konuştu.

Büyümeden daha önemli olanın, büyüme ile elde edilen kalkınma olduğunu vurgulayan Avdagiç, dolayısıyla ekonomi politikalarının da kalkınmayı esas alan temellere ve önceliklere göre şekillendirilmesini önemsediklerini belirtti.

"Faiz oranlarının 2024'ün ikinci yarısına kadar yüksek seyrini korumasını bekliyoruz"

Şekib Avdagiç, gelecek yıl, bir yandan enflasyonla mücadele ederken bir yandan da üretimin, istihdamın ve ihracatın önceliklendirildiği politikaların bir denge içinde götürülmesini önemsediklerini ve gerekli gördüklerini ifade etti.

Verilerin işsizlik oranının düşüşe geçtiğini gösterdiğini aktaran Avdagiç, "Bunu önemsiyoruz ama bu bizim ekonomimizin daha fazla istihdam oluşturma ihtiyacını ortadan kaldırmıyor. Bunun için de çaba göstermeyi sürdürmeliyiz. Gerek iç gerekse dış talepteki olumsuz görünüme rağmen sanayi üretimimiz ılımlı pozitif seyir izliyor. Bunu sevindirici bir gelişme olarak görüyoruz." dedi.

Avdagiç, ekonomi yönetiminden 2024 beklentilerine ilişkin, "Türkiye ekonomisi, yüksek enflasyonla mücadeleyi önceleyen bir dengelenme sürecinde. Bu dönemde, bir yandan enflasyonu kalıcı olarak tek haneye çekmeye çalışıyoruz diğer yandan da ekonomik aktivitenin devam etmesi yönünde politikalar izliyoruz. Dolayısıyla faiz oranlarının 2024'ün ikinci yarısına kadar yüksek seyrini korumasını bekliyoruz." diye konuştu.

Küresel ekonomideki daralma beklentileri çerçevesinde dış talebin de bir süre daha zayıf seyredeceğine işaret eden Avdagiç, 2024 yılına küresel eko-

nomide ağırlıkla "büyüme sancılarının" damga vurmasının beklendiğini kaydetti.

Fitch Ratings'in son küresel ekonomik görünüm raporunda, 2023 için beklenen yüzde 2,9'luk büyümenin, 2024'te yüzde 2,1'e gerileyeceği tahmininde bulunduğunu aktaran Avdagiç, "Bu noktada hepimize büyük görevler düşüyor. Artan finansman maliyetleri de dikkate alındığında 2024'ün ilk yarısı itibarıyla reel sektörün farklı enstrümanlarla desteklenmesini önemli ve gerekli buluyoruz. Yeni dış pazarlar bulmasını ve mevcut pazarların genişletilmesini sağlayacak teşvik ve desteklerle reel sektörümüz bu süreci de başarıyla geride bırakacaktır." değerlendirmesinde bulundu.

"Ekonomi yönetiminin en büyük avantajı, iş dünyasıyla kurduğu iletişim olacak"

İTO Başkanı Avdagiç, Türkiye ekonomisinin iki avantajı bulunduğunu belirterek, şöyle devam etti:

"Birincisi, hepimiz, kamu, özel sektör ve halkımız şunda mutabıkız; ekonomimizin bugün itibarıyla karşı karşıya bulunduğu öncelikli sorun enflasyonla mücadele ile fiyat ve finansal istikrarın tesisini sağlamak. Bunun tüm kesimlerin ortak görüşü olması çok önemli. Bizi başarıya ulaştıracak, başlangıç noktası burası. İkincisi, yine ifade etmem gerekir ki ekonomi yönetiminin, açıklanan program dahilinde ortaya koyduğu hedefler ve öngörülebilirliğe yönelik adımlar özel kesimin de tam desteğine sahip. Bu da bizim ikinci avantajımız."

Yolun uzun olabileceğini ama sorunların çözümsüz olmadığını vurgulayan Avdagiç, "Hem çözüm yolumuz belli hem çözümü uygulayacak irade mevcut. Elbette fiyat ve finansal istikrarın sağlanabilmesi için geçici de olsa bazı zorluklar yaşanacaktır. Bu zorlu sürecin ardından kavuşacağımız istikrar, yeniden toparlanmanın yolunu açacak en güçlü kazanımımız olacak." ifadelerini kullandı.

Avdagiç, yeni ekonomi yönetiminin en büyük avantajının iş dünyasıyla kurduğu iletişimin dile getirerek, sözlerini şöyle tamamladı:

"Bu yönde çok başarılı bir sınav verdiler. Bu di-

yaloğun daha da güçlendirilmesi ve bürokratik yoğunluğa heba edilmemesi gerekiyor. Hatta kalıcı bir mekanizmaya dönüştürülmeli. Zira, güçlü bir diyalog mekanizmasının tesisi, hem alınan bir kararın varsa muhtemel olumsuz sonuçlarını doğmadan ortadan kaldıracak hem de ciddi zaman tasarrufu sağlayacaktır. 2024 yılının, güneşlerin dünyamıza doğacağı, İstanbul ve ülkemizin üzerinden hiç eksik olmayacağı bir yıl olmasını diliyorum."

İSO Başkanı Bahçivan: "Her cefanın sonunda mutlaka bir sefa geliyor"

Enflasyonla mücadelenin 2024'te de en önemli gündem konusu olacağını ifade eden **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan**, "Türkiye 'ne pahasına olursa olsun büyüme' mottosundan, 'enflasyonu dizginleme' mottosuna geçecek" diye konuştu.

2024'ün kurda son 5 yılın en rahat dönemi olacağını söyleyen Bahçivan, Türkiye'nin yabancı oyuncularını tekrar kazanacağını kaydetti. OVP hedefi altı büyümenin sürpriz olmayacağını belirten Bahçivan, "Gelecekte çalmayacak makul bir büyümeye katlanırsız" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, 2023 yılını değerlendiren, 2024 yılına ilişkin öngörülerini paylaştı. Türkiye'nin yılın ilk yarısında kendi iç gündemi nedeniyle dışarda olup bitenlerle çok fazla ilgilenilemediğini ifade eden Bahçivan, yılın ikinci yarısında ise yeni kurulan hükümet ve ekonomik kadrolardaki değişim ile istikrara dair öz güvenin adım adım oluşmaya başladığını belirtti.

"Düşük büyüme sürpriz olmaz"

2024'te enflasyonun Türkiye açısından en

önemli sorun olmaya devam edeceğini belirten Bahçivan, "Yeni yıl, enflasyonla kararlılıkla mücadele edilmesi gereken bir yıl olacak. Bu mücadeleyi, zaten Merkez Bankası ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın politikalarından da anlıyoruz" dedi. Bahçivan, iç piyasada enflasyona karşı en önemli silah olarak faizlerin görüldüğünü ifade ederek, "Faizlerin yüksek seyri ekonomik aktiviteyi ciddi ölçüde yavaşlatacak. İç piyasaya bağlı sektörlerde hem talep hem finans kaynağı noktasında bir zorluk yaşanacağı kesin. İhracata dönük çalışmalarda fırsatların değerlendirilmesi gerekiyor."

Kredi mekanizmaları da bunu destekler nitelikte çalışıyor. İhracat fırsatları geliştiren sektörler gelecek yılı finansa erişimde daha rahat geçirecek" diye konuştu. Türkiye'nin, 'ne pahasına olursa olsun büyüme' mottosundan, biraz daha 'enflasyonu dizginlemeye' dönük bir mottoya doğru geçmek zorunda kalacağını kaydeden Bahçivan, "Bunu zaten ekimden itibaren görmeye de başladık. 2024'ü nasıl yaşayacağımız noktasındaki ilk işaretleri almaya başladık. Tabii her cefanın sonunda mutlaka bir sefa geliyor. Rahatsızlık doğru tespit edilmiş ve tedavisi güven verici bir şekilde ise belli bir dönem sonunda geleceğe iyimser bakma konusunda moraller de yükselecek. Bunu CDS'lerde de görmeye başladık" şeklinde konuştu. Büyümenin niteliğinin önemsenmesi gerektiğini belirten Bahçivan "Orta Vadeli Program'da (OVP) konan rakamın altında bir büyümenin sürpriz olmayacağını düşünüyorum. Ama bunu çok da dert etmemek lazım. Yani eğer gelecekte çalmayacak makul bir büyümeyle karşılaşacaksak da ona bir süre katlanmamız gerekiyor" dedi.

"Uzun vadeli kredi bulma lüksümüz yok"

Eximbank'ın sermaye yapısının güçlendirilmesi gerektiğini belirterek, teminata dayalı bankacılığın geçmiş performans kriterleri değerlendirilerek yumuşatılması gerektiğini ifade eden Bahçivan, "Eximbank günlük hayatın, ihracatın önündeki engellerin kaldırılması noktasındaki en önemli kurumsa, sanayimizin desteklenerek ve nitelikli yatırımlar noktasında en kilit kurumlardan biri de Kalkınma Bankası'dır.

Bu nedenle yıllardır Kalkınma Bankası'nın

Türkiye'nin uzun vadeli sanayi finansmanı noktasındaki en önemli kurumu haline getirilmesini savunuyoruz. Kalkınma Bankası yeniden yapılandırılmış olsa da amaçlanan noktaya gelmesi çok gecikmiştir" diye konuştu. Bahçivan, Yatırım Taahhütlü Avans Kredi enstrümanının ise henüz çok yeni olduğunu, uygulandıkça değerlendirme yapmanın daha faydalı olacağını belirtti.

Bahçivan, "Türkiye'nin ne yazık ki şu anki mevcut koşullarında, sanayicinin yatırım için uzun vadeli kredi bulabilme lüksü hemen hemen yok, hele TL olarak hiç yok. Bu nedenle 10 yıla dönük, fiyatı itibarıyla faiz koşullarından da daha ehven bir şekilde çıkarılmış olan bir kredi paketini takdir etmemek mümkün değil". Bunlar, doğru hedeflerde ve doğru alanlarda kullanılırsa bir anlam ifade edecek" diye konuştu.

"Bankacılığı hatırladılar"

İç piyasa tarafında ticari krediyi erişimden ziyade ticari kredi maliyetini kaldırabilme sorunu olduğunu belirten Bahçivan, "Finansmana erişim, geçtiğimiz dönemde fiyattan daha ziyade bir yokluk boyutundaydı. Özel bankalar tamamıyla piyasadan yok olmuşlardı, çekilmişlerdi. Şimdi özel bankaların son 2 aydır tekrar finans dünyasında, varlıklarını hatırladıklarını görüyoruz. Tekrar bankacılığı hatırladılar. Ticari kredilerde en azından özel sektör bankalarında, son dönemlerin en pozitif noktasındayız. Kredilerin daha da açılacağını umuyorum. Fiyat tarafı ayrı ama miktar tarafının artacağına inanıyorum" dedi.

"Yabancı akışı 2'nci yarıda"

Bahçivan, "İhmal etmememiz gereken bir konu da Türkiye'nin son yıllarda çok uzak kaldığı yabancı sermaye konusu. Şirket satın almalarında unutulduk resmen" yorumunu yaptı. Şu anda sermaye piyasalarının halka arzlar üzerinden döndüğüne değinen Bahçivan, "Türkiye birçok sektörde, yabancı sermaye açısından gözlenen ve özlenen bir ülke. Hem mevcut yatırımlara, hem de mevcut şirketlerimize talep olacağı gibi sıfırdan ya da ortaklık yoluyla da yabancı oyuncular Türkiye tekrar kazanacak. Gelecek yılın 2'nci yarısında, yabancı sermaye hareketlerini farklı farklı sektör-

lerde görebileceğimizi düşünüyorum. Sadece Körfez'e takılıp kalmayalım, Uzak Doğu'dan, Asya'dan, Avrupa'dan, Amerika'dan yabancı sermaye akışında bir hareketlilik olacak" şeklinde konuştu.

"2024, kurda son 5 yılın en rahat dönemi olacak"

Sanayiciler olarak, TL'nin değerinin düşmesi ve yüksek volatilité konusunda hassas olduklarını söyleyen Bahçivan, aşırı değer kaybının uzun vadede büyük maliyetlere sebebiyet verdiğini anlattı. "İstikrarlı bir kur, en kıymetli kurdur" diyen Bahçivan, "2024, kurda son 5 yılın en rahat dönemi olacak. Kurun artmasını bir gereklilik gören kesimin, bu kurun son 5 yılda nereden nereye geldiğine bakmasında fayda var" diye konuştu.

"Yatırım iştahında ilk 6 ay sakin geçecek"

2024'te yatırımlarda bir geri çekilme olacağını belirten Bahçivan, "Yatırım iştahı açısından gelecek yılın ilk 6 ayının daha sakin geçeceğini söyleyebilirim ki, bu da gayet doğal. Bazı sektörlerimizin ciddi kapasite fazlası var. Bunların da bir rahatlaması lazım. Yılın 2'nci yarısına kadar, yatırım döneminin daha sakin olacağını düşünüyorum. Yılın ikinci yarısının ise daha farklı bir döneme evirileceğini öngörüyorum" dedi.

MÜSİAD Genel Başkanı Mahmut Asmalı: "Fiyat artışları 2024'ün ikinci yarısında çok daha makul düzeylere gerileyecek"

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Mahmut Asmalı, Türkiye ekonomisinin büyüme hızının artmasının takdir edilmesi gereken bir gelişme olduğunu belirte-

rek, "Nihayetinde fiyat artışlarının da 2024 yılının özellikle ikinci yarısı itibarıyla çok daha makul düzeylere gerileyeceğini tahmin ediyoruz." dedi.

Asmalı, 2023 değerlendirmeleri ve 2024 öngörülerine ilişkin yaptığı açıklamada, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın sarsıcı küresel etkilerinin gölgesinde geçen 2022 yılında yüzde 5,6 ile G20'nin en çok büyüyen 3'üncü ülkesi olma başarısını gösteren Türkiye'nin, 2023 yılına bu motivasyonla girdiğini söyledi.

Ocak ayında yıllık bazda ihracatta yüzde 10,3, sanayi üretiminde yüzde 4,5, perakende satışlarda yüzde 33,9, toplam ciroda yüzde 94 artış yaşandığını, işsizlik oranının ise yüzde 9,7 seviyesine gerilediğini hatırlatan Asmalı, "Maalesef 6 Şubat'ta Kahramanmaraş merkezli gerçekleşen depremler neticesinde tarihinin en büyük felaketiyle karşılaşan ülkemiz; GSYİH'deki payları yüzde 10'u aşan ve toplam ihracatın yüzde 8,6'sını gerçekleştiren 11 ilde ekonomik aktivitenin ciddi anlamda sekteye uğramasıyla, büyük bir şok yaşamıştı." diye konuştu.

Asmalı, deprem sürecinde devlet ve milletin milli bir dayanışma ruhu içerisinde ve olağanüstü bir gayretle hareket ederek yaraları sarıdığını, felaketin yaşandığı illerin yeniden imar ve inşasının hızlı bir şekilde başladığını anlattı.

Depremlere rağmen yılın ilk çeyreğinde yüzde 4 büyüyerek büyük bir direnç gösteren Türkiye ekonomisinin, ikinci çeyrekte de bu performansını sürdürdüğünü ve yüzde 3,9 büyüyerek küresel ekonomi içerisinde pozitif ayrışmayı başardığını dile getiren Asmalı, üçüncü çeyrekte yakalanılan yüzde 5,9'luk büyümeyle G20'nin en çok büyüyen ikinci ülkesi olduğunu vurguladı.

"Türkiye ekonomisi için enflasyonist sürecin henüz sonuna gelinmedi"

Mahmut Asmalı, Rusya-Ukrayna savaşının küresel enerji ve emtia fiyatları üzerinde oluşturduğu baskının ve artan döviz kurunun üretim maliyetleri üzerindeki etkisiyle fiyatların genel düzeyinde son dönemde ciddi artışlar yaşandığını belirterek, "Elbette Türkiye ekonomisi için enflasyonist sürecin henüz sonuna gelinmiş

değildir." şeklinde konuştu.

Asmalı, "Öncü ekonomilerle birlikte ülkemizin de enflasyon sorunuyla yüzleştiği ve parasal sıkılaştırma sürecinde olduğu böyle bir dönemde, Türkiye ekonomisinin büyüme hızının artması takdir edilmesi gereken bir gelişmedir. Nihayetinde fiyat artışlarının da 2024 yılının özellikle ikinci yarısı itibarıyla çok daha makul düzeylere gerileyeceğini tahmin ediyoruz." diye konuştu.

Üçüncü çeyrekte hizmetler sektörünün yüzde 4,3, sanayi sektörünün yüzde 5,7, tarım sektörünün yüzde 0,3 ve inşaat sektörünün yüzde 8,1 genişlemesinin topyekun bir büyüme işaret ettiğine dikkati çeken Asmalı, yüzde 5,9'luk büyüme performansının, yılın sonuna yaklaşılan günlerde, 2024 için çok büyük bir motivasyon kaynağı olacağını söyledi.

"Dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına gireceğimize inancımız tam"

MÜSİAD Genel Başkanı Asmalı, Cumhuriyet'in ilanının 100. yıl dönümünün yaşandığı günlerde, özellikle son 20 yılda atılan adımlar sayesinde 905,5 milyar dolarlık milli gelire, 250 milyar dolar seviyesini geride bırakan ihracata ve istihdamda 31 milyonu aşan iş gücü piyasasıyla Türkiye'nin hem küresel hem de bölgesel anlamda büyük bir güce dönüşmeyi başardığını vurguladı.

Asmalı, "İhracat bayrağını 200'den fazla ülkeye ulaştırın, ekonomiden altyapı ve şehirleşmeye, eğitimden sağlığa kadar birçok sahada oldukça büyük atılım yapan Türkiye'mizin, bu başarısını önümüzdeki dönemde de sürdürerek ve Cumhuriyetin ikinci yüzyılında orta gelir tuzağını aşarak, dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına gireceğine olan inancımız tamdır." ifadelerini kullandı.

Türkiye İMSAD Yönetim Kurulu Başkanı Tayfun Küçükkoğlu: "Yeni stratejileri odağımıza aldığımız bir yıla giriyoruz."

Türkiye İMSAD Yönetim Kurulu Başkanı Tayfun Küçükkoğlu, "Geçtiğimiz 3 yıla baktığımızda çok farklı dinamikler yaşadık ve gördük. Pandemi,

düşük faiz politikaları, global resesyon ve iç piyasa koşulları ile 3 yıl geçirdik. Bu tabii ki hepimizde farklı alışkanlıkları da beraberinde getirdi. Artık geçtiğimiz 3 yılın alışkanlıklarını kenara bıraktığımız ve yeni stratejileri odağımıza aldığımız bir yıla girdiğimizi görüyoruz." dedi.

Değerlendirmesinde Tayfun Küçükkoğlu şu ifadelerle yer verdi: "Türkiye, inşaat ve inşaat malzemesi sektöründe son yıllarda hızlı bir gelişme gösterdi. Bu gelişimle birlikte sektör, ülke ekonomisinde önemli bir rol oynadı. Sektörümüz, özellikle büyüyen nüfusu, artan kentleşmeyi ve altyapı projelerini destekleyen bir etken olarak öne çıkıyor.

1984'ten bu yana faaliyet gösteren Türkiye İMSAD olarak biz de inşaat malzemesi sanayisini bir bütün olarak ele almayı, sürdürülebilir büyümeyi ve gerek yurt içinde gerekse yurt dışında iş birliklerinin geliştirilmesini amaçlıyoruz. Buradan hareketle, daha önceki yıllarda olduğu gibi 2023 yılında da hem iç pazardaki gelişmeleri yakından izledik hem de ihracattaki başarılarımızı artırarak sürdürmek için hedefimizdeki dış pazarları yakından takip ettik.

Bilindiği gibi inşaat malzemesi sektörü, ülkemizin ekonomik büyümesi için kritik bir rol üstleniyor. Bu kapsamda sektörümüz, 2019 yılında 21,5 milyar dolar ihracat yaparken, 2020 yılında 21,1 milyar dolar, 2021'de 30,8 milyar dolar, 2022'de ise 33,7 milyar dolarlık bir ihracat rakamına ulaştı.

Türkiye'nin inşaat malzemesi ihracatında belirgin bir ivme yakaladığı yıl ise 2021 oldu. Geçtiğimiz yıl sektörümüz, ihracatını 33,7 milyar dolar seviyesine taşıyarak tüm zamanların en yüksek ihracat rakamını gerçekleştirdi. 2023'te global etkiler ve iç piyasadaki değişen

dinamiklerin etkisiyle yılı 30 milyar dolarlık bir ihracat rakamıyla kapatmayı öngörüyoruz.

Söz konusu rakamlar çerçevesinde Türkiye'nin toplam ihracatında inşaat malzemeleri ihracatının payı yüzde 13,2'ye ulaşarak sektörün ekonomideki etkinliğini ve katkısını gözler önüne serdi. Türkiye'nin coğrafi konumu, uluslararası ticarete avantaj sağlamasıyla birlikte, inşaat malzemesi sektörünün de ihracat potansiyelini artırıyor. Yüksek kaliteli ürünlerin üretimi ve dış pazarlarda rekabet edebilir fiyatlarla sunulması, ülke ekonomisine önemli katkılar sağlıyor. Sektörümüz ihracat performansı ile uluslararası alanda güçlü bir oyuncu olma yolunda emin adımlarla ilerliyor. Bu ivmeyi daha da yüksek bir seviyeye çıkarmak için elimizden geleni yapacağız. Böylece ihracat alanında sürdürülebilir bir büyüme ivmesi yakalayarak ülke ekonomisine önemli katkılarda bulunmayı sürdüreceğiz.

Geçtiğimiz 3 yıla baktığımızda çok farklı dinamikler yaşadık ve gördük. Pandemi, düşük faiz politikaları, global resesyon ve iç piyasa koşulları ile 3 yıl geçirdik. Bu tabii ki hepimizde farklı alışkanlıkları da beraberinde getirdi. Artık geçtiğimiz 3 yılın alışkanlıklarını kenara bıraktığımız ve yeni stratejileri odağımıza aldığımız bir yıla girdiğimizi görüyoruz.

Değişim ve dönüşümün olduğu dönemlerde biz ülkemizin büyük fırsatlar yakalamaya muktedir olduğuna inanıyoruz. Bu kapsamda Türkiye İMSAD olarak, gündemimizde olan sürdürülebilirlik, enerji verimliliği dijitalleşme, BIM, kentsel dönüşüm, kentsel ve endüstriyel yenileme gibi önemli başlıklara yönelik çalışmalarımıza 2024 yılında yoğun bir şekilde devam edeceğiz. Bu çalışmaları ilgili komitelerimizin üyeleriyle değerlendiriyor, geleceğe yönelik faaliyetlerimizi bu değerlendirmeler çerçevesinde gerçekleştiriyoruz. buildingSMART Türkiye'nin girişimleri ile BIM'in Türkiye'de kullanımını yaygınlaştırma amacıyla uluslararası geçerliliği olan PCERT sertifikası ile ilgili eğitimlere başladık. Önümüzdeki dönemde bu eğitimler neticesinde alınan sertifika ile sektörün önemli bir eksikliğini giderileceğine ve sektöre önemli bir katkı sağlanacağına inanıyoruz.

Yeşil Mutabakat ve sınırdan karbon düzenle-

mesi konusunun sektörün en önemli gündem maddelerinden biri olması sebebiyle Türkiye İMSAD olarak, Yeşil Mutabakat'a geçiş sürecinde inşaat malzemeleri sektörüne yol gösterici olacak bir rehber hazırladık. "İnşaat Malzemeleri Sanayisinde Yeşil Dönüşüm için Ar-Ge ve İnovasyon Rehberi" isimli bu önemli çalışmamızla, sektörümüz açısından büyük etki ve değer yarattık. Çalışmamızın başlıca içerikleri arasında; sürdürülebilir ve iklim-nötr hale geçiş, sürdürülebilir üretimin göstergeleri ve ölçümü, düşük karbonlu yenilikçi üretim teknolojileri ve kurumsal karbon ayak izi, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş gibi konular yer alıyor. Rehberimizde yer alan bu konuların başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi için 2024 yılında da var gücümüzle çalışacağız.

"2024 yılında inşaat malzemesi ihracatının yükselmesini bekliyoruz"

Enflasyon, durgunluk ve büyüme kaygısının dünya genelinde yayıldığını görüyoruz. Piyasalarda ve tüm sektörlerde rasyonel zemine geçiş için öncelikle güven ortamının sağlanması açısından beklenti çok yüksek.

"Enflasyon, durgunluk ve büyüme kaygısı tüm dünyaya yayılmış durumda"

Piyasalarda ve tüm sektörlerde rasyonel zemine geçiş için öncelikle güven ortamının sağlanması açısından beklenti çok yüksek. 6 Şubat depremleri ve seçim sonrası ekonomide kur, faiz, enflasyon, maliyet, fiyat ve rekabet gibi unsurların etkileri önemli ölçüde hissedildi. Enflasyon, durgunluk ve büyüme kaygısı sadece Türkiye'de değil tüm dünyada hakim. Geçtiğimiz aylarda IMF 5 risk açıkladı. Açıklamada en başta küresel enflasyon yer alırken, küresel jeografik gelişmeler ve bunların sorunları, Çin'in dünya ekonomisini etkileyen performansı, finansal kaynaklara ulaşım ve bunun getirdiği maliyet birbirini takip etti ve tüm bunlara bloklaşma eklendi. Diğer taraftan OECD son yayımladığı raporda 4 öneri ve 4 uyarıda bulundu. Bu raporlarda da ilk sırada enflasyon yer aldı. Ardından düşük büyüme gelirken, Merkez Bankaları'nın sıkı para politikalarının ülkelerde yaşattığı finansal kaynaklara ulaşım ve bunun maliyeti gündeme geldi. Takiben küresel istihdama odaklanıldı.

"Enflasyondaki düşüş beklentisi 2024'te inşaat malzemesi ihracatını artıracak"

2024 yılında inşaat malzemesi ihracatının yükselmesini bekliyoruz. Türkiye'nin en çok malzeme ihraç ettiği pazarların başında gelen ABD ve Avrupa, 2023 yılında enflasyonla mücadele etmekte zorlandı. Bu da Türkiye'nin inşaat malzemesi ihracatına olumsuz yansıdı. Geline nokta 2023'ün ilk 8 aylık verilerine baktığımızda, yıllık inşaat malzemeleri ihracatı 30 milyar dolara kadar gerilemiş durumda. Ancak özellikle 2024'ün ikinci çeyreği itibarıyla hem ABD hem de Avrupa'da enflasyonun düşme beklentisi, Türkiye'nin inşaat malzemesi ihracatına olumlu yansımaktadır.

"Yurt dışından kaynak girişi ile deprem bölgesindeki faaliyetler hızlanacak"

Orta Vadeli Program hedeflerinin işlere etkisi açısından öne çıkan verilere bakıldığında Orta Vadeli Program'da özellikle inşaat sektörüne yönelik bir başlık yer alması da Afet ve Risk Yönetimi başlığı altında yapılacak 23 adet madde yer alıyor. Eskiden OVP'ler sosyal konut gibi başlıklardan oluşuyordu. Ama yeni OVP tamamen afet ve risk yönetimine odaklanmış durumda. Eğer yurt dışından kaynak girişi sağlanabilirse deprem bölgesindeki faaliyetler ve kentsel dönüşüm faaliyetleri hızlanacaktır. Yerel seçimlere yaklaşırken yerel yönetimlerin de hızlanacağını düşünüyoruz. Özel sektör de şimdiden yapı izinlerini almaya yönelebilir. Deprem riski taşıyan bölgelerde ise dönüşüm hedeflerinin kamu düzenlemelerine bağlı olarak hareketli kalacağını ve hareketlenmenin daha da artacağını bekliyoruz."

TİM Başkanı Gültepe: "İhracat ile büyümeye devam edeceğiz"

Türkiye ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 5,2'lik beklentiyi aşarak yüzde 5,9 büyüdü. Kesintisiz büyüme 13'üncü çeyreğe taşınır-

ken Türkiye, hem OECD hem de G20 ülkeleri içinde en hızlı büyüyen ekonomi oldu. Büyüme rakamlarını değerlendiren TİM Başkanı Mustafa Gültepe, "Türkiye, üretim ve ihracat öncülüğünde büyümeye aralıksız şekilde devam edecek" dedi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2023 yılı üçüncü çeyrek gayrisafi yurt içi verilerini açıkladı. Verilere göre Türkiye ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5,9 büyüme kaydetti. Kesintisiz büyüme 13'üncü çeyreğe taşınırken Türkiye, hem OECD hem de G20 ülkeleri içinde en hızlı büyüyen ekonomi oldu. İhracatın büyümeye katkısı 0,3 puan olurken, mal ve hizmet ihracatı, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 1,1 arttı.

Büyümede üretim ve ihracatın yeri her zaman kritik

Verileri değerlendiren TİM Başkanı Mustafa Gültepe, büyümede üretim ve ihracatın yerinin her zaman kritik olduğuna dikkati çekti.

2023 yılının küresel ticarete bir "soluklanma yılı" olarak öne çıktığını ifade eden Gültepe, devamında şu açıklamalarda bulundu: "Buradan, tabir-i caizse kondisyonu yüksek ülkeler ipi göğüsleyerek çıkacak. Yani üretim altyapısıyla, yeni yatırımlarla, Ar-Ge ve inovasyon faaliyetleriyle fark yaratan ülkelerden bahsediyorum. Türkiye de bu ülkelerden biri. Önemli ihracat pazarlarımızda kritik oranda talep daralmaları göze çarpıyor. Buna rağmen yıl sonu ihracat hedefimize doğru emin adımlarla ilerliyoruz.

Dünya Ticaret Örgütü 2023 yılı küresel mal ticareti tahminini %1,7'den %0,8'e çekmiş durumda. 2024 yılı için ise mal ticareti tarafından iyimser bir tablo var. İhracatın büyüme rakamlarımıza desteğinin daha da artacağı dönemleri inşallah 2024'de yaşayacağız. "Türkiye İhracatla Yükselcek" derken kast ettiğimiz pek çok başlık var.

Büyüme de bu başlıklardan bir tanesi ve belki de en önemlisi. Türkiye, üretim ve ihracat öncülüğünde büyümeye aralıksız şekilde devam edecek."

İHRACATTA BEKLENTİLER BULUTLU

Mert Can
DUMAN

Geçtiğimiz hafta yılın ilk gününde Cumhurbaşkanı'mız tarafından açıklanan 2023 yılına ilişkin dış ticaret verileri, ihracatta 100 yıllık Cumhuriyet tarihimizin yeni bir rekoruna ulaştığımızı işaret etti. Buna göre yılın tamamında %0,6 artan ihracat 255 milyar 809 milyon dolara yükselirken ihracattaki artış oranı Aralık ayı özelinde ise %0,44 oldu. Acı bir şekilde anımsayacağımız gibi 2023 yılının Şubat ayında 11 ilimizi yerle bir eden Kahramanmaraş merkezli depremler, binlerce insanın hayatına mâl olduğu gibi söz konusu şehirlerde üretim ve ihracatın da durma noktasına gelmesine sebep olmuştu. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yapılan ilk çalışmada toplam maliyetinin 104 milyar dolara ulaştığının hesaplandığı depremlerin 2023 yılı ihracatına olan etkisi ise Ticaret Bakanlığınca 6 milyar dolarlık kayıp olarak ölçüldü.

Hiç şüphe yok ki doğrudan 6 milyar dolarlık kayıp ve dolaylı olarak iş gücü ve üretim gücünün toparlanma süreci dikkate alındığında ihracatta şimdiye kadar ulaştığımız en yüksek değere ulaşması çok kıymetli. Keza son

dönemde küresel ihracattan aldığımız paydaki yükseliş de bu olumlu seyrin başka bir unsuru. Öyle ki 2022 yılı sonunda küresel ihracattan %1,02 pay alan ülkemiz bu oranı 2023 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla %1,06'ya yükseltmiş durumda. Ancak siz değerli okuyucularımızla bu satırlarda konuyla ilgili her değerlendirmemizde altını çizdiğimiz gibi nicelik kadar niteliğin de önemli olduğu bir gerçek. Ticaret Bakanlığı verilerine göre 2023 yılı sonunda yüksek teknolojlü ürünlerin ihracatında yıllık bazda %14,4 artış sağlansa da toplam içerisindeki payının hâlen %3,1 seviyesinde kaldığının altını çizmek gerekir. Türkiye ihracatta 1996 yılında dâhil olduğu Gümrük Birliği Anlaşması ile birlikte teknolojik kompozisyon dönüşümünü önemli bir yere getirdi ancak ihracatta ve ihracata dayalı büyü-

me patikamızda yeni bir hikâye yazmak için günümüz koşulları ve ihtiyaçları doğrultusunda güncellenen bir Gümrük Birliği ile birlikte üretimde ve ihracatta yeni bir teknolojik dönüşüm başarısını da hayata geçirmek gerekir. Hiç şüphe yok ki bunun yolu günümüz gerçekleri olan yeşil, yerli ve dijital dönüşümü içeren kapsamlı bir üretim-büyüme-kalkınma politikasını uygulamadan geçiyor. Bu da başka bir buluşmamızın teması olsun şimdiden.

2023 yılı geride kaldı. Peki ihracatta ülkemizi 2024 yılında neler bekliyor? En büyük ihracat pazarımız olan Avrupa Birliği'nde bir süredir devam eden yavaşlama süreci kendisini talep kanalıyla ihracatımızda gösteriyor. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya gibi ihracat pazarlarımızda ekonomik aktivitenin daralmasına Avrupa'daki diğer ülkelerin de

eklenmesiyle ihracatımızda bir miktar ivme kaybının gözlemleneceğini söylersek çok da yanılmış olmayız. Öyle ki **İstanbul Sanayi Odasının** her ay hazırlayarak kamuoyuyla paylaştığı İhracat İklimi Endeksi de 2023 yılı Aralık ayı itibarıyla 49,7 ile üst üste beşinci aydır eşik değer olan 50'nin altında kaldı. Küçük bir hatırlatma: Gösterge değerinin, eşik değerinin altında gerçekleşmesi, sektörde daralma emaresi olarak yorumlanıyor.

Böyle dönemlerin olmazsa olmazı pazar farklılaştırması politikası uygulanırken ihracatın kalitesi ve niteliği hususlarının da göz ardı edilmemesi lazım. Çünkü literatürde yüksek lisans tezim de dâhil olmak üzere birçok akademik çalışma, ihracat pazarlarının gelişmişliğinin ihracatçı ülkenin ihracat niteliği üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğunu gösteriyor. Dolayısıyla, ihracatı değer olarak güçlü tutmaya çalışmak için uygulanacak politikaların aynı zamanda bir süredir atalet içerisinde olduğumuz niteliğin de gelişimine fayda sağlaması gerektiğini unutmamamız gerekiyor.

Güzel ve sağlıklı bir hafta geçirmeniz ümidiyle...